EIBAR

EGITARAUA

Udaran San Joanak eta negu sarreran San Andressak, Eibar'ko erriak aitzaki gutxi bear du jai egiteko tartean. Lanean langillea ta jaietan alaia da Eibar'ko jendea.

Bezperatik asiko dira aurten ere San Andresak. Illaren 29'garrenean, arratsaldeko bostetan Erriko Etxeko Txistulariak Erraldoi ta Buru-Aundiak lagun dituztela, kaletan zear joko dute beren biribilketa. Ondoren, Untzaga plazan Erri-Jokoak guzion entretenigarri.

Gabeko zortziretan, San Andresetako Danborrada Nagusia, ALPERRAK izeneko Elkarteak antolatuta. Au izango da egingo duten bidea: Irtera, Untzaga enparantzatik. Gero Kalbeton, Bidebarrieta, San Agustiñ'en Zearka, Maria Anjela, Arragueta, Biktor Sarasketa, Geldokia, Maria Anjela, Maiatza'ren Bigarrena ta Uztailleko 18 enparantza azkenen.

Amaikak eta laurdenetan, Astelena pelota-tokian: GAU-DANTZA NAGUSIA, ALPERRAK antolatua, erriko premien alde dirua biltzeko. Dantza-aldi ori IRIS eta LOS ESCORPIONES izeneko orkestak bizituko dute.

Bezpera onelakoa izanik, San Andres Eguna nolakoa izango dan, esan bearrik ez. Goizeko amaiketarako, asiko dira Txistulariak biribilketaz erriko kaleak zearkatzen.

Amarretan, MEZA NAGUSIA, erriko elizan. Agintariak Eres-Batzaren soiñutan elizaratuko dira, eta Eliz-Abesbatzak Grüber'en Meza lau abotsetara kantatuko dute.

Amaikaterdietan, AURREN DANBORRADA NAGUSIA. Bidea bezperakoa bera ta au SINKI Taldeak eratua. Eguardiko Bazkaria, bakoitzaren kontura jator Eibar'ko etxetan, euskaldunon legea dan bezela.

Arratsaldeko iruterdietarako Ipurua'ko landan izango gera, S. D. EIBAR eta C. D. ELGOIBAR'ko jokalari gazteen artean fubol-jokaldia ikusten. Lauretan SAN ANDRESETAKO LENENGO SARI NAGUSIA, CICLO CROSS laisterketa, CLUB DEPORTIVO EIBARRES'ek antolatuaz. Onek balioko du gero "CHALLENGE NACIONAL izeneko jokaldian puntuak kontatzeko. (Nundik nora izango dan lasterketa au, eskutan zabalduko diran Egitarauetan azalduko da).

Laurak eta laurdenetan, ASTELENA'n pelota Jokaldiak. Eta jaiari bukaera emanaz, seiretatik zortziterdietara, Dantza-Soiñuak Uztaillaren 18 izeneko enparantzan.

Orra nolako jaiak dituzuen aukeran negu atadian eta Eibar'ko errian. Zortziterdiak ezkero, eztu giro egingo kaletan, egun auetako egualdi txakurrarekin. Beraz, ortan joango dira kaletako jaiak. Etxetan, eibartar jatorrak, luzatuko dute dakiten bezela apari berogarri batekin. Eta onenbestekin, ederki gaude neguari gogor egiteko.

Eibar'ko euskera, Toribio Etxebarria'ren lanetan

Eibarko euskera...; bah! Esango dabe zenbaitek. "Ederra tienpua trigua maduratzeko". "Banda munizipala kabezan da pueblua masan". Ta onelako astakeri asko iausi dira eibartarren bizkarretara gure eritzian ez errazoi askoregaz. Izan be, eibartarrak badaukiez euguztiak daukez eurenak. Bakarrik, gertatzen dana da, iñoren begiko samarra dakigula ikusten.

Egizkoak benetako agiriak diraz, ta Eibar'ko euskerak, zentzun onez juzgatu nai dabenarentzat, bere agiriak daukaz Toribio Etxebarria'ren idaz-lanetan. Lenagotik, bertako umore ta gatza San Martiñek eruan ebazan literaturara bere Zirikadak eta Eztenkadak liburueren gauzak. Baiña norek ez? Erri gaz; baiña, Toribioren lanak, bertso ta izlauzko literaturaz gaiñera, gramatika ta iztegi lanak tartean daroaz, Eibarko euskalkiaren aberastasuna ta euskeraren ugaritasuna eskeiñiaz.

Toribio Etxebarriak urte asko emon dittu bere lanetan, aspaldi asi zan euskalaldizkar'etan bere ataltxoak eskeiñiaz, Euzko-Gogoa, Egan, Eibar, Olerti, Euskera ta abar. Iñoiz, "Arratetiko bat" izenordez.

Lanik nagusienak: Flexiones verbales de Eibar. "Euskera", VII-IX liburuaren 52/130 orrialdeak, Bilbao 1963-64. Lexicón - (Iztegia), 10 000 fitxakoa, laixter "Euskera" 1965, X-gn. liburuan, azalduko dana. Eta Datorren urtearen lenengoetan, bertsoz eta izlauz, Eibartiko alegiñak, literatura lana. Mertan agertuko diraz: Testamentuzar eta barriko zatiak Eibar'ko eusgerara itzulita, Esopo'ren alegiak, alegi barriak, erri-oitura ta gertaerak, Margarita Nafarruako erregiñaren ipuñak eta abar. Liburu onek 500'en bat orrialde izango dittu, 15 x 21 zentimetruko neurrian. Ez da liburu makala izango. Ta, argitaratzaille Zarautz'go Itxaropena da.

Lan orrek aintzakotzat arturik, igazko urtean, Euskaltzaindiak bere lankide izendau eban Toribio.

Aurrerantza, Eibar'ko euskera nai dabien euskaltzaleak lan orreik ondo aztertu bearko dabez. Eibar'ko euskeraz, aditzez, bizkai-bizkaikoa da, Markiñako euskeraregaz alde aundi bakoa. Aditza, aberatsa ta bardintasun aundikoa dau Eibar'ko euskerak. Itzez be ez da txiroa. Eibartarrak erderatikako itz asko sartuko dabez, baiña euskaldun jatorrak be beste leku batzuetan baiño ugarioago erabiltzen dabiez dittuelako. Eibarren, ogetamar urtetik gorako guztiak, teknika, zientzia, politika, ta eguneroko artu-emon guztiak, bai etxean eta bai kalean, euskera utsian errezago benderatzen dittuez, erderaz baiño, edozein eratako gaiak aimenez ta etorri aberatsez erabiltzeko. Ta, ori, ezin leikeana da aditz-joskera aberatsez izan ezik.

Itzetan erderakada aundiak botatzen dittuela? Bai. Baiña beste batzuek "kaballo" edo olako gauza bat sartu baño len oratzen deutse erderari, euskera baztertuaz berba egiteko. Ta, Eibar'en, "kaballu" kalekoari deitzen deutsie, mendikoa "zaldi" lez bereizteko. Ta beste itz askoregaz be jokaera bardiña daukie.

Sebero Altube ez zan edozein euskera kontuan, ta berak guk baiño lenago esan zituan olako gauzak. Ikusi zer ziñuan Eibartarrak eta euskera lanean, "Euskera", V liburua, 1960, 61/65 orrialdeetan.

Eibarko euskerak bere gauza bereziak daukaz, ezautu beatrezkoak, jakingarriak. Ta eibartar batentzat sinistu ezindakoa da beste euskaldun batzuen agoetan plomoa, bestak, brekia, sonatua, pareta, matxoa (lan tresnetan), bainak, izkiña (esquina), karnaba, gurrilloia, konspiraziña, patioa, apendidizea edo apendizitisa, kontua, inpertinentea, muñeka..., ta olako berbak entzun bearra. Ta, orrek euskera jatorrean zelan diran jakan gura dabenak itaundu berrogei urtetik gorako edozin eibartarri, laster esango deutse.

Ta au erri askotan gertatzen dan gauza da, iñoren begiko samarra bakarrik ikustea. Orregaitik, gaiñerako erriari ezer ukatzeke, Euskal-Erriko erririk nagusienak bear leukie orrelako lana, bertako gramatika, iztegia ta literaturan erabiltzeko eraren oiñarri bat. Erri bakoitzak norperanetik eskaindu bear deutsa euskerari ta alkar sakona ezagutuaz joan gustion batasunera. Toribiok Eibar'ko euskeragatik egin dabena, egingo baleukie gaiñerako erririk nagusietnetan edo euskalki mota berezienetan, lan ederrik izango genduke euskera obeto ezagutzeko ta erritarrak zaletasunera bultzatzeko. Lastima da Eibarren berandutxo etorri dala bere lana, euskera zearo auldua dagolako nekez izango dalako burua jasotea. Baiña, orren ez dau esan gura Toribioren jokabidea ez dala izan txalogarria. Artuko genduke, bera lezkoak, pare bat dozena zazpi probintzietan sakabanaturik.

Eibartarren euskera erri girotik sortua da, izkuntza naturalaren sustraietatik. Eta, eibartarren pekatu bakarra, au pekatua bada, era guztietan eta gai guztietan euskeraz jardutzea: etxean, kalean, kafean, tabernan, armeriako lanetan, artesanian, teknikan, ta gaiñerako sentibentuzko ta kulturako pentsaera guztietan euskeraz egitea, mordoillokeriari begiratu barik. Erri giroa izan badau eskola bakarra, bestelango eskolarik ezagaitik izan da.

Orain, eibartarrak badaukie nun ase. Gaiñerako erriak be euran lez baleukie, oiñarri ederrik izango genduke euskal literatura ta euskera ezagutu ta goratzeko.

Eskerrak eibartar gutxi batzuen idaz-lanari, euren artean Toribio Etxebarria nagusi dala, jakingo da eta juzgatuko da aurrerantzean Eibar'ko euskera zelakoa izan dan, sorkaldeko bizkaierari lotua, bere kimurik garrantzizkoena dalarik, ta bere emaitzak ikusiko dira euskal morfologian eta batez be euskal iztegian. Batasunerako egingo dan euskeran, iñoiz egiten bada, Eibarko teknika, gaiki, tresna ta gaiñerako gauza askotatik be itzak artu bearko dira. Ezta emaitza txikia. Norek emango dau geiago? Ni bere alde!

EGURENDARRA

Ezkerretik eskumara: L. Ormaetxea, T. Etxebarria ta E. Alberdi. Eibar'ko iru euskaltzale Endaya'n 1953'an.

ZIKLOMOTORRAK MOBILETTE-GAC
BIZICLETAK «GAC»

SALTZALLEAK GIPUZKOA'N:

On Jose Luis Miner - Ronda, 3 - San Sebastián
On Luis Suarez - Mayor, 7 - Beasain
P. F. Juaristi'ren Semeak - Arraguetar, 11 - Eibar
On Jesus Mendizabal - Oñate

Fabrikanteak:
GARATE, ANITUA
ETA Cia, S. A.
APARTADO, 2
EIBAR

Agirre ta Arantzabal
Su - Izkilluak
Eizerako Izkilluak
Armagintza
EIBAR

UGARTEBURU'TAR JESUS MARI
«MANDIOLA»
— Aleak.
— «La Fanderia»ko pentsu nastuak.
— Nekazari-lanetarako makiñak: AGRIA-STHIL-ZAGA
— ELGOIBAR - Calle Uno .... Urrutizk[a] 741685
— EIBAR - Arragueta, 3 .... Urrutk[a] 731506